

“**Transformeren** is **vernieuwen** vanuit de **kracht** van het **bestaande**”

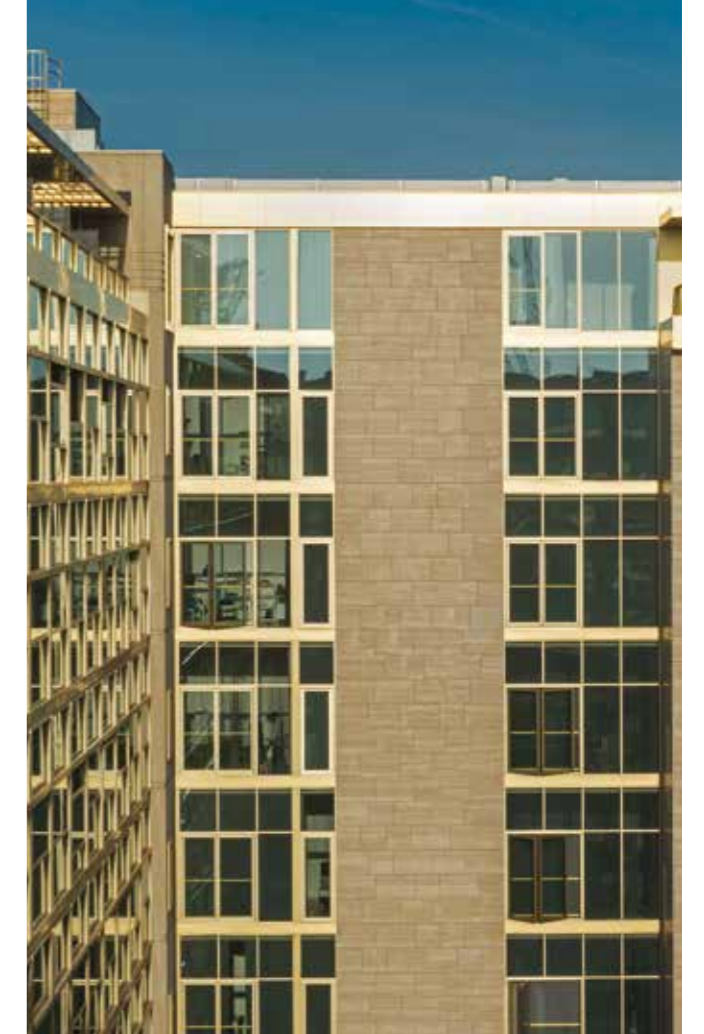
“Gebouwen zijn geen wegwerpproducten”, aldus de website van bureau **diederendirrix** architectuur & stedenbouw. Transformatie is één van de specialismen van het bureau. Zo was men onder andere verantwoordelijk voor de spraakmakende transformatie van het voormalige hoofdkantoor van Philips Lighting naar ruim 600 lofts en appartementen. Jaarlijks is **diederendirrix** bij zo’n twintig tot dertig transformatieprojecten betrokken. BouwKennis sprak Paul Diederer, partner bij het architectenbureau en hoogleraar Transformational Design aan de TU Eindhoven. Aan de hand van zes vragen geeft hij zijn visie op transformatie.

Diederendirrix is opgericht door Paul Diederer en Bert Dirrix en heeft 40 mensen in dienst. Het bedrijf is opgebouwd uit drie bureaus: **diederendirrix** Eindhoven, **diederendirrix** Rotterdam en **bureauEAU**. **Diederendirrix** Eindhoven fungeert hierbij vooral als ontwerp bureau, de vestiging in Rotterdam richt zich meer op onderzoek en de ontwikkeling binnen de voor het bureau belangrijke thema's als transformatie, wonen en onderwijs. **BureauEAU** is een initiatief van **diederendirrix** dat zich focust op bouwkundige engineering en ook in opdracht van andere partijen werkt.

Transformatie van het voormalig hoofdkantoor van Philips Lighting

WAT IS UW OVERKOEPELENDE VISIE WAAR HET TRANSFORMATIEPROJECTEN BETREFT?

“Wij zeggen altijd, the present is always linked to the past. We willen de kracht van het bestaande gebruiken voor het nieuwe. We analyseren bestaande gebouwen, kijken wat de kwaliteiten zijn, voegen daar een nieuwe interpretatie, een nieuw programma en nieuwe architectuur aan toe maar doen dit altijd met respect voor het bestaande. De kracht van het bestaande is de basis voor het verhaal van de toekomst. Bij transformatie moet je gaan voor een hoge kwaliteit in de architectuur, maar ook voor een hoogwaardige inpassing in de openbare ruimte zodat het een verrijking wordt voor de stad en haar inwoners.”

HOE ZIET HET PROCES VAN EEN LEEGSTAAND PAND TOT EEN WONING ER DOORGAANS UIT?

“Elk bestaand gebouw is uniek en daarmee ook de aanpak van haar transformatie. Je moet dus telkens een hele eigen oplossing verzinnen. Belangrijk is echter altijd dat je de analyse van de bestaande situatie op alle niveaus goed uitvoert. Op het gebied van cul-

tureel erfgoed, maar ook de constructieve analyse en hoe het gebouw in zijn context staat. De plek is meestal doorslaggevend voor de potentie van het gebouw. Dit geldt natuurlijk ook voor de structuur en de staat ervan, maar je kunt een pand doorgaans heel goed strippen tot op het skelet. Als het echter op een plek staat zonder potentie, dan is het erg moeilijk om een goede transformatie te realiseren.”

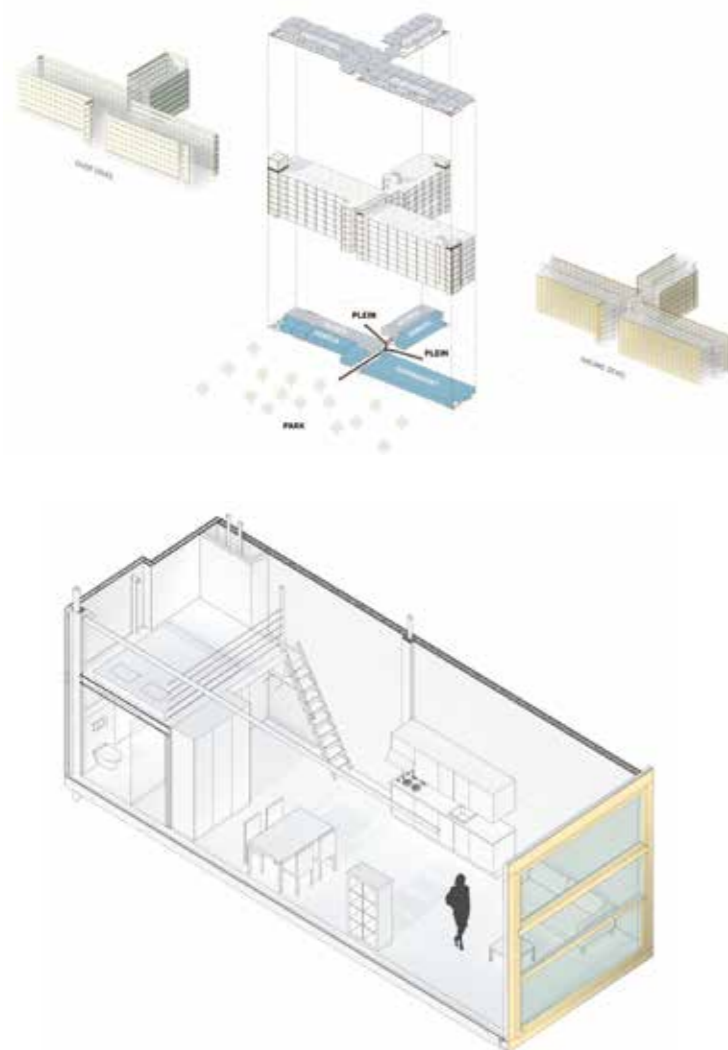
WAT IS DE GROOTSTE UITDAGING BIJ HET TRANSFORMEREN VAN LEEGSTAANDE PANDEN?

“Bestaande panden hebben vaak extra kwaliteiten die je met nieuwbouw nooit kan behalen. Denk bijvoorbeeld aan een grote verdiepingshoogte. Dat maakt het bijzonder. De grote uitdaging is echter om die nieuwe opbrengst bij verkoop of verhuur optimaal te realiseren. Je moet economisch te werk gaan en goed nadenken over wat je sloopt en toevoegt. Daarbij is het natuurlijk ook belangrijk dat je een groot oppervlak te huren of te verkopen product verwezenlijkt. Daarnaast is het van groot belang dat je een ontwerp maakt en een systeem van bouwen realiseert waarbij je de bouwtijd zo kort mogelijk houdt.”

“Bestaande panden hebben vaak extra kwaliteiten die je met nieuwbouw nooit kan behalen”

“De toelevering kan ons met name helpen bij het verkorten van de bouwtijd”

HOE KAN DE TOELEVERING U HELPEN BIJ BELANGRIJKE KNELPUNTEN RONDOM TRANSFORMATIE?

“De toelevering kan ons met name helpen bij het verkorten van de bouwtijd. Dit betekent wel dat ze integraler moeten gaan denken en minder vanuit het eigen product. Er is behoefte aan producten die afgestemd zijn op andere disciplines in de bouwcyclus en zo een bijdrage leveren aan de efficiency van de bouw. Daarnaast is het belangrijk dat ook een getransformeerd gebouw in de toekomst flexibel blijft. Woningsscheidende wanden moeten bijvoorbeeld later ook weer op een eenvoudige manier te verwijderen zijn zodat het gebouw zichzelf flexibel houdt. Dat zorgt ook voor duurzame kwaliteit want het pand blijft zo voor lange tijd goed.”

HOE VERWACHT U DAT DE TRANSFORMATIEMARKT ZICH DE KOMENDE JAREN ZAL ONTWIKKELEN?

“Met name de naoorlogse gebouwen en jaren '80 gebouwen die men nu vaak nog lelijk vindt, maar die toch dikwijls op een bijzondere plek staan, hebben nog heel veel potentie om getransformeerd te worden. Dat is iets wat ook echt gaat gebeuren. Met name gemeenten en provincies spelen daarin een belangrijke rol. Zij moeten een visie hebben op waar in de stad welke programma's gerealiseerd kunnen en moeten worden. In Rotterdam wordt momenteel door de gemeente bijvoorbeeld een visie ontwikkeld om ook in de binnenstad betaalbare woningen en betaalbare werkruimtes te realiseren. Dat houdt de

stad vitaal en maakt dat het levendig wordt. Dit biedt kansen voor transformatie. Transformaties kunnen heel goed dienen als startpunt voor te ontwikkelen gebied. De te transformeren panden hebben een unieke kwaliteit en dragen een geschiedenis met zich mee. Dit zorgt voor een gevoel van herkenning. Vanuit een transformatie kan zo identiteit worden gegeven aan een totaalgebied.”

OP WELK PROJECT BENT U HET MEEST TROTS?

“Ik denk niet dat ik kan stellen dat ik op een bepaald project het meest trots ben. Zoals gezegd is elk project uniek en we gaan bij elke transformatie voor een hoge kwaliteit op alle fronten. Als ik dan toch een gebouw moet noemen, is dat het voormalige hoofdkantoor van Philips Lighting in Eindhoven. Dit is een betonnen gebouw uit de jaren '70 dat van een kantoorgebouw is getransformeerd naar een woongebouw met ruim 600 lofts en appartementen. Het staat middenin de stad, daar waar veel studenten en expats op zoek zijn naar woonruimte. De lofts bieden een nieuwe, kleinschalige maar comfortabele manier van wonen. Op de begane grond zijn een supermarkt, diverse horeca en winkels, een fitness-studio en kantoren gevestigd. Bij de ontwikkeling hebben we heel veel aandacht besteed aan nog te ontwikkelen openbare ruimte. Naast dit project wordt er nog een woontoren en een gebouw met studentenwoningen gerealiseerd. Het is dus eigenlijk een hele stedenbouwkundige vernieuwing van een stuk binnenstad. Dat maakt het ontzettend interessant.”

